

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Jitky Zavřelové a soudců Petra Mikeše a Milana Podhrázkého v právní věci žalobkyně: **S. M. S. P.**, zastoupená JUDr. Jiřím Spoustou, Ph.D., advokátem se sídlem Voršilská 130/10, Praha 1, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, se sídlem Mariánské náměstí 2, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 3. 2021, čj. MHMP 402916/2021, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 8. 2021, čj. 18 A 53/2021-30,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalobkyni **se vrací** zaplacený soudní poplatek za kasační stížnost ve výši **5 000 Kč**, který bude vyplacen z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení k rukám jejího zástupce JUDr. Jiřího Spousty, Ph.D., advokáta.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Úřad městské části Praha 1 rozhodl 1. 9. 2020, čj. UMCP1 159962/2020, tak, že žalobkyně nenabyla státní občanství České republiky prohlášením podle § 31 zákona č. 186/2013 Sb., o státním občanství a o změně některých zákonů (dále „zákon o státním občanství“), a současně zamítl její žádost o vydání osvědčení o státním občanství podle § 42 téhož zákona. Žalovaný pak odvolání žalobkyně zamítl rozhodnutím výše označeným.

[2] Proti tomuto rozhodnutí brojila žalobkyně žalobou, již městský soud zamítl výše uvedeným rozsudkem. Podle městského soudu má každý suverénní stát právo stanovit podmínky, za nichž mohou cizinci vstupovat na jeho území, pobývat na něm, případně získat občanství. Možnost nabytí státního občanství prohlášením je většinou dána v návaznosti na zvláštní situace související s obdobím komunistické totality a rozpadem federativního státu. Dotčené osoby mají možnost zvolit si určité občanství a v případě, že této možnosti využijí, mají na toto státní občanství právní nárok. Zákon o státním občanství pro tento případ stanoví podmínky, jejichž splnění správní orgán pouze ověřuje. Žalobkyně k žádosti žádný doklad, který by prokazoval datum a způsob pozbytí českého či

československého státního občanství, ať už u její osoby či u jednoho rodičů nebo prarodičů, nepřipojila. Tím nesplnila podmínku stanovenou v § 31 odst. 4 písm. e) zákona o státním občanství. Žalobkyně tento doklad ani předložit nemohla – což sama zdůraznila – neboť nikdo z jejích předků československé, resp. české státní občanství nepozbyl. Dědeček žalobkyně z otcovy strany získal československé státní občanství narozením a nikdy je nepozbyl. Otec žalobkyně české státní občanství získal v roce 2015 prohlášením podle § 33 zákona o státním občanství a disponuje jím dosud. Matka žalobkyně vždy měla pouze venezuelské státní občanství a ani prarodiče žalobkyně z matčiny strany nikdy nebyli československými státními občany. Městský soud proto přisvědčil žalovanému v tom, že žalobkyně požadavky stanovené v § 31 zákona o státním občanství nesplňuje.

[3] Možnost nabytí občanství prohlášením je reflexí historických událostí souvisejících se vztahem České a Slovenské republiky a také snahou o nápravu křivd způsobených komunistickým totalitním režimem. Lidé spadající do osobní působnosti této normy mají být ti, kteří české (československé) státní občanství pozbyli, či jejich potomci. Do takového okruhu osob však žalobkyně ani její předci zcela jednoznačně nespádají, což žalobkyně ostatně nezpochybňuje. Žalobkyně argumentuje zákonem č. 207/2019 Sb., kterým se mění zákon o státním občanství, jímž bylo s účinností od 6. 9. 2019 ustanovení § 31 doplněno o třetí odstavec. Tato novela měla dětem a vnukům emigrantů, kteří Československo opouštěli ze zásadních důvodů, cestu k získání českého občanství usnadnit. Dědeček žalobkyně však nebyl perzekvován tak, že by pozbyl státní občanství. Otec žalobkyně se pak narodil 7. 12. 1961 [v cizině, pozn. NSS]. Právní úprava nabývání občanství v rozhodné době, tedy § 1 odst. 2 zákona č. 194/1949 Sb., o nabývání a pozbývání československého státního občanství přitom stanovila, že „*dítě, které se narodí v cizině, nabývá narozením státního občanství, jsou-li jeho otec i matka občany; dítě, které se narodí v cizině a jehož otec nebo matka je občanem, kdežto druhý z rodičů je cizincem, nabývá státního občanství, vysloví-li s tím souhlas výkonný orgán okresního národního výboru na žádost toho z rodičů, který je občanem. Žádost o souhlas může být podána do jednoho roku od narození*“. Dědeček žalobkyně z otcovy strany byl státní občan Československé socialistické republiky, mohl tedy v uvedené lhůtě žádost podat. Žalobkyně neuvedla, že k podání takové žádosti došlo, nelze tedy předpokládat případné negativní rozhodnutí ani to, že za případným negativním rozhodnutím stála politická perzekuce.

[4] Městský soud nesouhlasí ani s přesvědčením žalobkyně, že by úprava měla být diskriminační. Adresáty aplikovaných norem jsou osoby a jejich potomci, kteří české či československé státní občanství pozbyli především v období komunistické totality, u nichž tedy rozhodnutí mohlo být motivováno jejich politickým přesvědčením. Žalobkyně netvrdí, že by její předci byli takové perzekuci vystaveni, a takový závěr neplyne ani ze správního spisu. Jiné pravidlo, na jehož základě by žalobkyně mohla nabýt státní občanství, právní úprava neobsahuje. Z ničeho ovšem současně nevyplývá, že by se jednalo o neúmyslnou mezeru v právu, jejíž zaplnění vhodnými interpretačními metodami by soud mohl eventuálně zvažovat. Námitky zpochybňující zákonnost závěru o nenaplnění podmínek pro vydání osvědčení žalobkyně nevznesla.

[5] V případě, že zájem žalobkyně o získání českého státního občanství trvá, může využít jiného zákonem předvídaného způsobu jeho nabytí, a to udělení podle § 12 zákona o státním občanství. Skutečnost, že českým státním občanem je otec žalobkyně, ji může zvýhodnit,

pokračování

neboť se jedná o jeden z důvodů prominutí délky trvalého pobytu na území České republiky jako podmínky pro nabytí státního občanství.

[6] Proti tomuto rozsudku městského soudu podala žalobkyně (dále „stěžovatelka“) kasační stížnost. V ní uvádí, že nemohla předložit doklad prokazující pozbytí českého či československého státního občanství, protože její otec nabytí státního občanství až v roce 2015 na základě prohlášení o nabytí státního občanství. Součástí šetření státního občanství bylo i vystavené osvědčení prokazující státní občanství jeho otce. Právní úprava je podle stěžovatelky diskriminující, neboť není žádný důvod pro rozdílné zacházení s vnuky osob, které občanství pozbyly, a s vnuky těch, které občanství nepozbyly.

[7] Otci stěžovatelky a jeho sourozencům bylo umožněno získat občanství podle § 33 zákona o státním občanství. Stěžovatelka, přestože by se ráda k České republice hlásila, zůstává pouze občankou Venezuely. Pokud chce s otcem pobývat v České republice a kdekoliv v Evropské unii či Schengenském prostoru, je to pro ně jako pro rodinu pobyt nepřiměřeně komplikovaný.

[8] Podle stěžovatelky odporuje ústavnímu pořádku, aby zákon bez vážného důvodu zaváděl diskriminační podmínky pro nabývání státního občanství osobám s prokazatelně českými předky a neumožňoval rodině plnohodnotný sociální styk.

[9] Žalovaný uvádí, že ani dědeček stěžovatelky, ani její otec československé či české státní občanství nikdy nepozbyli, nejsou tedy bývalými občany ve smyslu § 31 odst. 1 zákona o státním občanství. Stěžovatelka od nich proto nemůže odvodit svůj nárok na nabytí státního prohlášení podle § 31 odst. 3 téhož zákona. Toto stěžovatelka nijak nenapadá. Rozhodujícím důvodem však není nepředložení dokladu prokazující, že jeden z rodičů nebo prarodičů pozbyl československé či české státní občanství, ale skutečnost, že stěžovatelka není adresátkou těchto norem. Žalovaný je nadále přesvědčen, že nemohl rozhodnout jinak. Odkazuje také na § 37 odst. 2 zákona o státním občanství, podle něhož správní orgán pouze ověřuje, zda jsou podmínky pro nabytí státního občanství prohlášením splněny. Nejsou-li splněny, rozhodne, že prohlášovatel státní občanství nenabyl. V jeho pravomoci není modifikovat zákonné podmínky a není mu přiznána ani žádná možnost správního uvážení. Výše uvedený závěr potvrdil také městský soud, který mj. odkázal na závěry Nejvyššího správního soudu. Žalovaný respektuje, že je právem zákonodárce, aby stanovil kritéria, podle nichž budou fyzické osoby nabývat státní občanství. Z vývoje právní úpravy je zřejmé, že reflektuje postavení jednotlivých skupin bývalých československých občanů a jejich potomků a umožňuje jim nabýt české státní občanství jednodušeji. Okruh lidí, na něž se tato ustanovení vztahují, musí být určitým způsobem definován. Ze skutečnosti, že stěžovatelka adresátkou těchto norem není, protože nesplňuje podmínky v nich stanovené, lze podle žalovaného jen obtížně dovodit, že je to vůči stěžovateli diskriminující.

[10] Podle § 104 odst. 4 s. ř. s. není kasační stížnost přípustná, opírá-li se jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103, nebo o důvody, jež stěžovatelka neuplatnila v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáno, ač tak učinit mohla.

[11] Kasační stížnost je opravným prostředkem proti pravomocnému rozhodnutí krajského (městského) soudu ve správním soudnictví (§ 102 s. ř. s.). Z toho pro způsoblost kasačních námitek k jejich projednání plyne, že musí kvalifikovaným způsobem

zpochybňovat právě rozhodnutí krajského (městského) soudu. Stěžovatelka je tedy povinna uvést konkrétní argumentaci zpochybňující závěry vyslovené v napadeném rozhodnutí soudu (srov. např. rozsudky NSS z 15. 2. 2017, čj. 1 Azs 249/2016-38, bod 12, nebo z 29. 1. 2015, čj. 8 Afs 25/2012-351, bod 140 a judikaturu tam citovanou). Z těchto důvodů kasační námitky, které beze změny opakují žalobní tvrzení a alespoň v minimální míře nereagují na argumentaci krajského (městského) soudu, nepředstavují důvody podle § 103 s. ř. s., a jsou proto nepřipustné ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. V takové situaci není namístě vyzývat stěžovatelku k odstranění této vady postupem podle § 109 odst. 1 s. ř. s. (srov. usnesení NSS z 30. 6. 2020, čj. 10 As 181/2019-63, č. 4051/2020 Sb. NSS, body 5, 12 a 13).

[12] Co se týká kasačních námitek vznesených v nyní projednávané věci, jsou téměř doslovným opakováním znění žaloby. Oproti žalobě chybí pouze zmínka o tom, že stěžovatelka studuje medicínu na univerzitě v Barceloně. Vzhledem k tomu, že městský soud žalobní námitky stěžovatelky pečlivě vypořádal a v jejich opakování nelze spatřovat setrvání na dříve vznesené argumentaci, která je nadále schopná obstát proti závěrům městského soudu, vyhodnotil Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nepřipustnou (rozsudek NSS ze 7. 9. 2022, čj. 8 As 178/2020-38, bod 37 a tam citovaná judikatura).

[13] Je totiž zjevné, že kasační stížnost jako celek postrádá jakoukoliv polemiku (či pokus o ni) se závěry městského soudu a ani částečně nezpochybňuje jeho rozhodovací důvody, které Nejvyšší správní soud shrnul výše v bodech [2] až [5]. Stěžovatelka ani v náznaku neuvedla žádné konkrétnější argumenty, pro něž považuje takto podrobně odůvodněný rozsudek městského soudu za nezákonný. Nebyly tak uplatněny žádné kasační důvody ve smyslu § 103 s. ř. s. Jiné podání stěžovatelka soudu nedoručila.

[14] Nad rámec těchto námitek (opakujících žalobu) obsahuje kasační stížnost pouze argument, že diskriminační podmínky pro nabývání státního občanství osobám s prokazatelně českými předky odporují ústavnímu pořádku. Takovou námitku je rovněž nezbytné považovat za nepřipustnou, neboť se opírá o důvody, které stěžovatelka neuplatnila v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohla (viz § 104 odst. 4 s. ř. s.). Pokud by však Nejvyšší správní soud v přezkoumávané věci objevil porušení lidských práv chráněných ústavním pořádkem, měl by tuto skutečnost vzít v potaz i bez námítky a zasáhnout i bez odpovídající argumentace (srov. rozsudek NSS z 4. 3. 2009, čj. 6 As 44/2008-142). Předpokladem takového postupu nicméně je, že kasační stížnost bude projednatelná. Tomu tak nyní není.

[15] Nejvyšší správní soud pak stěžovatelku před posouzením kasační stížnosti nevyzýval k jejímu doplnění o další kasační námitky, neboť podaná kasační stížnost důvody obsahovala (byť šlo o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103 s. ř. s.). Postup podle § 109 odst. 1 ve spojení s § 106 odst. 3 s. ř. s. je na místě jen v situaci, kdy kasační stížnost neobsahuje vůbec žádnou argumentaci (ani pokus o ni). Postup podle těchto ustanovení není určen k tomu, aby soud, který obdrží sice kratší, avšak strukturovaný právní text tváříci se jako zdůvodněná kasační stížnost, upozorňoval stěžovatelku zastoupenou právním profesionálem na potřebu či vhodnost doplnění její argumentace (obdobně viz usnesení NSS čj. 2 Afs 115/2020-42, bod 19). To samozřejmě mohla stěžovatelka učinit kdykoli v průběhu kasačního řízení, neboť stěžovatelka, vůči níž nebylo postupováno podle § 106 odst. 3 s. ř. s.,

pokračování

může bez omezení jakoukoliv lhůtou rozhodnout důvody, pro které kasační stížnost podává [srov. nálezy ÚS z 31. 1. 2006, sp. zn. I. ÚS 390/05 (N 27/40 SbNU 219)].

[16] Vzhledem k tomu, že stěžovatelka opřela svou kasační stížnost jen o jiné důvody, než které jsou uvedeny v § 103 s. ř. s., Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není přípustná, a proto ji odmítl [§ 104 odst. 4 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. a § 46 odst. 1 písm. d) s. ř. s.].

[17] O nákladech řízení bylo rozhodnuto v souladu s § 60 odst. 3 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s., podle nichž nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, byla-li kasační stížnost odmítnuta.

[18] Byl-li návrh na zahájení řízení před prvním jednáním odmítnut, soud vrátí z účtu soudu zaplacený poplatek (§ 10 odst. 3 věta třetí zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích; usnesení rozšířeného senátu NSS z 25. 3. 2021, čj. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS). Proto soud stěžovatelce vrátí soudní poplatek ve výši 5 000 Kč zaplacený za kasační stížnost, ve lhůtě stanovené v souladu s § 10a odst. 1 zákona o soudních poplatcích.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 21. července 2023

Jitka Zavřelová
předsedkyně senátu